Langsiktig plan
for
Dekom Trøndelag

Hensikten med dette dokumentet er å skape forutsigbarhet for aktører i Trøndelag. Dokumentet berører to områder; prinsipper for fordeling av økonomi og planlagte fellestiltak for hele Trøndelag.

Økonomi
I Trøndelag har samarbeidsforum for Dekom vedtatt pro rata-tildeling til kompetansenettverkene. Samarbeidsforum har besluttet en fordelingsnøkkel basert på de 11 nettverkenes lærerårsverk, samt et grunntilskudd som gir en rimelig fordeling. Når kompetansenettverkene leverer beslutningsgrunnlaget sitt, skal de forholde seg til den forhåndstildelte rammen. I tillegg har samarbeidsforum besluttet å tildele midler til fellestiltak som alle nettverk får ta del i.

Årlige tildelinger
Det settes av kr 300 000 til møter og samlinger som knyttes til Dekom.

Det settes av kr 150 000 til (årlige) webinarer i fag som har lokalt gitt eksamen (målgruppen er lærere på ungsdomstrinnet). Temaet for webinarene er oppgaveutvikling og vurdering av kompetanse som blir framvist muntlig eller muntlig og praktisk. For- og etterarbeid skal bidra til at tiltaket blir skolebasert.

Kompetansetiltak innenfor ordningene skal ses i sammenheng. Det er derfor anledning til å disponere midler innenfor Dekom til tiltak innenfor Kompetanseløftet. Det er imidlertid ikke anledning til å disponere midler fra Kompetanseløftet til Dekom-tiltak.

For at kompetansenettverkene og UH skal få utbetalt midler, må beslutningsgrunnlagene være innenfor kriteriene og kompetanseløftets intensjoner:

1. Kompetansetiltakene skal møte lokalt definerte behov. Behovsbeskrivelsene skal være basert på vurderinger i barnehager, skoler og PP-tjenester, og på faglig dialog med UH. Vurderingene av behov for kompetanseutvikling skal forankres i den enkelte virksomhet på en måte som involverer ansatte og ledere.
2. Midlene skal brukes til arbeidsplassbasert kompetanseutvikling. Tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som bidrar til praksisforbedring.
3. Tiltakene skal gjennomføres i partnerskap mellom kompetansenettverkene/eierne og UH. Eiere og UH skal samarbeide om å vurdere kompetansebehovene, planlegge og gjennomføre tiltak i barnehager og skoler.

Fellestiltak i Trøndelag

Mange nettverk har samme utfordringsbilde. Samarbeidsforum har med bakgrunn i dette, planlagt og utviklet langsiktige fellestiltak i samarbeid med kompetansenettverkene og universitet (UH). Vedlegg 1 og 2 beskriver de to fellestiltakene. Tabellen under viser varigheten på de ulike tiltakene. Evalueringer underveis kan medføre justeringer, både med hensyn til innhold og varighet.

Fellestiltak	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25
Begynneropplæringstiltaket					
God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK 20[1] (pulje 1)					
God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK 20 (pulje 2)					

Følgende nettverk deltok i begynneropplæringstiltaket pulje 1	Følgende nettverk deltar i begynneropplæringstiltaket pulje 2
Gauldalsnettverket	Gauldalsnettverket
Fosen-nettverket	Malvik-Trondheim
Nettverket Ytre Namdal	Innherredsnettverket
Innherredsnettverket	
Nettverket Indre Namdal	
Værnes-nettverket	
Nettverket Verdal og Levanger	
Nettverket Trøndelag sørvest	

Følgende nettverk deltar i tiltaket Læreplan og vurdering (pulje 1)	Følgende nettverk deltar i tiltaket God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK 20 (pulje 2)
Nettverket Ytre Namdal	Værnes-nettverket
Nettverket Midtre Namdal	Nettverket Midtre Namdal
Nettverket Trondheim og Malvik	Innherredsnettverket
Nettverket Trøndelag sørvest	Nettverket Indre Namdal
Nettverket Levanger/Verdal	Gauldalsnettverket
Gauldalsnettverket	Nettverket Trøndelag sørvest
	Nettverket Levanger/Verdal

Evaluering

Partnerskapene (UH og skoleeierne i kompetansenettverkene) skal samarbeide om å evaluere kompetansetiltakene og vurdere måloppnåelsen. Samarbeidsforum gjør en

[1] Tiltaket het tidligere Læreplan og vurdering

årlig vurdering basert på partnerskapenes rapporteringer, og på grunnlag av rapporter fra følgeforskningen.[2]

Vedlegg 1 Begynneropplæringstiltaket (fellestiltak 1 i Dekom)

Vedlegg 2 God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK 20 (fellestiltak 2 i Dekom)

[2] OsloMet har ansvar for følgeforskning på Dekom.

Vedlegg 1

Begynneropplæringstiltaket

Periode 2

Når elevene starter på skolen, har de med seg mange ulike erfaringer, kunnskaper og ferdigheter, og i løpet av de første skoleårene dannes grunnlaget for den videre læringen som skjer gjennom hele skoleløpet. Begynneropplæringen må ta utgangspunkt i hvor langt elevene har kommet i sin utvikling. Å ivareta hvordan de yngste elevene lærer, er et sentralt prinsipp i begynneropplæringstiltaket.

Mål
Målet med tiltaket er at lærerne og skolene skal utvikle en god begynneropplæring som er i samsvar med læreplanen (LK20), og som gir alle elevene muligheter til å lære å lese, skrive og regne. Det innebærer at lærere, skoleledere og ansatte i PPT sammen legger til rette for tilpasset opplæring hvor alle elevene gjennom en utforskende tilnærming til læring får oppleve mening, mestring og motivasjon i skolehverdagen.

Målgruppe
Lærere på småskoletrinnet, ressurspersoner, skoleledere og ansatte i PP-tjenesten.

Varighet
2023 til 2025, med tre samlinger hvert år (totalt 6 samlinger, en på høsten og to på våren). Oppstart skjer høsten 2023. Dersom noen nettverk ikke har kapasitet til å starte høsten 2023, er det mulig å utsette oppstart til våren 2024.

Innhold
Tidlig innsats i begynneropplæringen vil ha et særlig søkelys på matematikk (regning) og skriving. Sentrale temaer i matematikk vil for eksempel være grunnleggende tallforståelse, utforskende undervisning, matematiske samtaler (ulike typer samtaler og samtaletrekk), elevstrategier, representasjoner, motivasjon og vurdering/kartlegging. Sentrale temaer innen skriving vil være meningsfull skriveopplæring, utforskning og vurdering av skriving som grunnlag for å støtte elever i videre skriveutvikling. Sammenhenger mellom muntlige ferdigheter og lesing og skriving vil også bli vektlagt.

Innholdsmomentene ovenfor vil gi kunnskap om hvordan lærere kan legge til rette for en utforskende og lekende tilnærming til læring for de yngste elevene. Det vil også bli vektlagt hvordan lærere kan støtte elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving og regning.

Organisering
Nettverk som deltar i *Begynneropplæringstiltaket,* får over en toårsperiode delta på 6 fagsamlinger. Mellom samlingene skal lærerne gjennomføre mellomarbeid som blir modellert på samlingene. Mellomarbeidet vil relateres til lærerens egen praksis. Deltagerne skal i tillegg dele erfaringer fra utprøving.

Mot slutten av prosjektperioden bør skolene evaluere utviklingsarbeidet og legge en plan for videre utvikling i begynneropplæringa ved sin skole. Hvert nettverk vil ved oppstart få en kontaktperson fra sentrene. Kontaktpersonen vil delta på alle samlinger i nettverket og gi støtte mellom samlingene.

Bidragsytere
Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen (Matematikksenteret) og Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforsking (Skrivesenteret) ved NTNU.

Forpliktelser
Skoleledere deltar på digitalt informasjonsmøte og de forplikter seg til å legge til rette for at lærerne får anledning til å delta på samlinger og gjennomføre mellomarbeid mellom samlingene. Ledelsen bør også legge til rette for erfaringsdeling på egen enhet. Én fra skolens ledelse bør delta på samlingene, og på noen samlinger legges det særskilt opp til deltakelse fra skoleledere.

I inneværende periode av tiltaket er det skoler som har lagt til rette for alternativ organisering av skoledager de dagene lærerne er på fagsamling. Det har ført til at skolen har kunnet sende alle lærerne som jobber med de yngste elevene. I tillegg har også en representant fra skoleledelsen deltatt. En slik organisering kan bidra til at fellestiltaket blir forankret på skolenivå. Løsninger for at alle lærere på aktuelle trinn kan delta på samlinger, vil bli drøftet på et møte med skoleledere.

Vedlegg 2

Fellestiltak Dekom Trøndelag
God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK 20

Innenfor enkelte fagområder har skoler i Trøndelag overlappende og felles behov. Tematikken læreplanforståelse og læringsfremmende og rettferdig vurderingspraksis er et slikt område. Å utvikle og gjennomføre et slikt fellestiltak avhjelper kapasiteten til universitet- og høyskolesektoren (UH). I tillegg bidrar fellestiltaket til at flest mulig skoler får anledning til å delta dersom de har behov for det. Forutsetningen for at fellestiltak skal bidra til praksisutvikling på den enkelte skole, er at tiltaket forankres og følges opp lokalt. Tiltaket eies av samarbeidsforum og skal finansieres, evalueres og styres derfra.

1. Bakgrunn

Høsten 2020 ble nytt læreplanverk for grunnopplæringen innført. Evalueringen av LK06 viste at implementeringsarbeidet tok tid, og at det er behov for støtte i et slikt arbeid[3]. I forberedelsene til ny læreplan, valgte samarbeidsforum å initiere et *fagfornyelseskorps* med ansatte fra lokal UH. Nettverk, kommuner og skoler kunne gjøre avtaler om støtte ut fra de behovene som fantes lokalt. Tiltaket ble ikke benyttet i stor grad – selv om nettverkene rapporterte at skolene hadde behov for implementeringsstøtte.

Parallelt med innføringen av nytt læreplanverk ble vurderingsforskriften endret, og det er gjort et større fornyingsarbeid på eksamensområdet med hensyn til oppgavetyper og øvrige rammer for eksamen. Dette gjorde at vurdering – både underveis- og sluttvurdering – seilte opp som et behov for en samlet sektor.

Overordnet del av læreplanen sier at *«vurderingen av elevenes faglige kompetanse skal gi et bilde av hva elevene kan, men et sentralt formål med vurderingen, er også å fremme læring og utvikling. God vurdering, der forventningene er tydelige og eleven deltar og blir hørt underveis i læringsarbeidet, er en nøkkel til å tilpasse undervisningen».* Å operasjonalisere læreplanen i god undervisning og støtte elevene i læringsarbeidet gjennom vurdering og veiledning, er å tilpasse og tilrettelegge for mangfoldet av elever - og inkludering i praksis.

Samtidig vet vi at elevvurdering er utfordrende for mange lærere. Elever er prisgitt sine læreres tolking av kompetansemål og vurderingsforskrift (Brookhart et al., 2016). Det finnes per i dag ingen nasjonale vurderingsverktøy for lærere. Derfor er lærere nødt til, på egen hånd, å utvikle forståelse for hvordan læreplanen kan operasjonaliseres til god undervisnings- og vurderingspraksis. Dette, og et trolig fravær av tolkningsfelleskap mellom lærere, gjør det viktig å satse på læreres læreplanforståelse og vurderingskompetanse. Dette tiltaket legger opp til en slik satsing.

I sluttvurderingen skal lærere vurdere elevenes kompetanse ved avslutningen av opplæringen. Mens eksamen ofte diskuteres, og det finnes spesielle skoleringsordninger for sensorer, forventes lærere å håndtere standpunktvurderingen uten ekstra støtte. En rapport (Björnsson & Skar, 2021) viste at det mangler et tolkningsfelleskap mellom sensorer i norsk. Det er rimelig å

[3] https://www.udir.no/tall-og-forskning/evaluering-av-kunnskapslofte,t/

anta at om lærere ikke er enige om vurdering ved sensur av eksamen, så vil de heller ikke være det når det kommer til den mer omfattende standpunktvurderingen. Standpunktvurdering utgjør cirka 80 % av karakterene på et vitnemål.[4]

Vi vet også at de årlige sensorskoleringene og fagdagene som blir gjennomført i forbindelse med sentralt gitt eksamen, blir løftet fram som spesielt betydningsfulle for læreres profesjonelle utvikling. Sensorene opplever faglige drøftinger som viktige bidrag i utviklingen av egen vurderingspraksis. Mange tar med seg arbeidsform og tankegods fra disse samlingene tilbake til egen skole.

Utdanningsdirektoratet fremhever at «formålet med vurdering er å fremme motivasjon for læring og bidra til utvikling underveis i opplæringen». Dermed har vurderingspraksis, sammen med planlegging og gjennomføring av undervisningstimene, en stor betydning for å fremme elevenes interesse for læring. Undervisningen må legge til rette for og veilede elevenes læring slik at de kan mestre komplekse oppgaver.

Undervegsvurdering i fag skal være en integrert del av opplæringa, og kan være både muntlig og skriftlig. All vurdering som skjer før avslutninga av opplæringa, er undervegsvurdering (Jf. § 9-11 i forskrift til opplæringsloven). Undervegsvurderingen skjer daglig i klasserommet, ved at elevene utvikler og viser kompetanse, og læreren gir tilbakemeldinger. Som støtte til undervegsvurdering, kan lærere bruke teksten «Undervegsvurdering», som ligger under kompetansemålene på trinn i læreplanen. Her står det beskrevet hvordan elevene utvikler og viser kompetanse, og hvordan læreren skal legge til rette for dette (LK20).

Undervegsvurdering innebærer at elevene skal få vite hva de mestrer og få veiledning om hvordan de må arbeide for å øke kompetansen sin. Elevene må forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem for å kunne vurdere eget arbeid. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere (jf. § 9-11 i forskrift til opplæringsloven).

2. Mål
Målet med tiltaket er at lærere skal utvikle en god læreplanforståelse, og at de skal kunne gjennomføre vurdering som er i tråd med intensjonene i forskrift og læreplan; slik at man kan møte alle elevgrupper bedre. Selv om tiltaket tar utgangspunkt i fagene norsk, matematikk og engelsk, kan det også bidra til en mer generisk forståelse av kompetansebegrepet i LK20 og vurdering etter gjeldende læreplaner i andre fag.

Det er også et mål at skolene som deltar skal utvikle tolkningsfellesskapet sitt knyttet til læreplanforståelse og vurderingspraksis; både internt på skolene og mellom skoler.

3. Målgruppe
Lærere i matematikk, engelsk og norsk på ungdomstrinnet. Skolene kan sende så mange faglærere de ønsker.

4. Bidragsytere
NTNU ved Skrivesenteret og Matematikksenteret
Høgskolen i Østfold ved Fremmedspråksenteret
Statsforvalteren i Trøndelag

[4] https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Kunnskapsgrunnlag-for-evaluering-av-eksamensordningen/

5. Innhold
Lærerne skal opparbeide en bedre forståelse for hva god undervisning er ifølge læreplanen og hvordan det kan se ut i praksis. Gjennom utprøving, refleksjon og faglig samhandling skal skolene utvikle gyldige, pålitelige og rettferdige vurderingspraksiser.

Overordnede temaer:

- Læreplanforståelse
- Kompetansebegrepet
- Operasjonalisering av kompetansemål
- Kjennetegn på kompetanse i fagene.
- God undervisning for god vurdering
- Samarbeid og underveisvurdering.
- Egenvurdering og elevmedvirkning.
- Sluttvurdering.
- Klagebehandling av standpunktvurdering.

Temaene på samlingene er samordnet, slik at innholdet på de ulike samlingene belyser liknende problemstillinger både i engelsk, matematikk og norsk.

6. Varighet og tidslinje i pulje 2

- Lokal kartlegging og forankring - vår 2024
- Samlinger for ressurslærere høst 2024 til og med høsten 2025

Deretter blir det et tilbud om én årlig samling, der deltakere fra begge puljene kan melde seg på. Den årlige samlingen organiseres på to steder (én i norddelen og én i sørdelen av fylket).

7. Organisering
Skoler som deltar i tiltaket, forplikter seg til å sende ressurslærere (ideelt minst to per fag) og én representant fra skoleledelsen på alle samlingene. Sammen utgjør de en ressursgruppe som har ansvar for å dele faglig innhold fra samlingene til resten av faggruppa på skolen og legge til rette for utprøving og refleksjon mellom samlingene.

For at tiltaket skal få best mulig virkning, bør ressursgruppa så langt som det er mulig, bestå av de samme personene gjennom hele tiltaksperioden.

Oppstart og forankring
31. januar 2024, ble det gjennomført digitalt infomøte for nettverkskoordinatorer, ledelse, lærere og andre interesserte fra skoler som vurderte å delta i pulje 2 av tiltaket. Deretter ble de som ønsket å delta, bedt om å sende en søknad der følgende punkt ble besvart:

- Navn på skolen
- Hvilke(t) fag skolen ønsker å delta på. (Det anbefales at skolen deltar på både matematikk, norsk og engelsk, men det er åpning for å bare delta på enkelte av fagene også om skolen kommer fram til at dette er mer hensiktsmessig.)
- Navn og epostadresse til representant fra ledelsen og ressurslærere som deltar på satsinga fra de ulike fagene.
- Kort beskrivelse av prosessen for forankring og forberedelse for deltakelse i tiltaket.

- Datoer for gjennomføring av fagsamling og erfaringsdeling på skolen høsten 2024.
- Kort skisse for arbeidet som skal foregå lokalt mellom samlingene fram til høst 2025.

Plan over samlingene

Høst 2024 – høst 2025: Samling 1-5 for ressurslærere:			
Høst 2024:	Uke 36	Samling 1:	Fysisk heldag
		Mellom samlingene:	Oppdrag og intern samling
	Uke 44	Samling 2:	Digital halvdag
		Mellom samlingene:	Oppdrag og intern samling
Vår 2025:	Uke 4	Samling 3:	Fysisk heldag
		Mellom samlingene:	Oppdrag og intern samling
	Uke 13	Samling 4:	Digital halvdag
		Mellom samlingene:	Oppdrag og intern samling
Høst 2025:	Uke 36/38	Samling 5:	Fysisk heldag
		Mellom samlingene:	Oppdrag og intern samling
Høst 2026:	Uke ??	Årlig samling	Fysisk heldag

Samling 1 organiseres regionalt på felles dato for fagene norsk, matematikk og engelsk. (Første halvdel er felles for alle, mens det i andre halvdel blir paralleller for norsk, matematikk og engelsk.) De resterende samlingene er fagspesifikke (norsk, matematikk og engelsk) og organiseres på tre ulike datoer i løpet av den samme uka.

Fysiske samlinger organiseres regionalt for å redusere reisevei for deltakerne, mens digitale samlinger slår sammen regioner.

Litteratur

Brookhart, S. M., Guskey, T. R., Bowers, A. J., McMillan, J. H., Smith, J. K., Smith, L. F., Stevens, M. T., & Welsh, M. E. (2016). A Century of Grading Research. *Review of Educational Research*, *86*(4), 803–848. https://doi.org/10.3102/0034654316672069

Björklund, A., Fredriksson, P., Gustafsson, J.-E., & Öckert, B. (2010). *Den svenska utbildningspolitikens arbetsmarknadseffekter: vad säger forskningen? Rapport 2010:13*. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2010/r10-13-den-svenska-utbildningspolitikens-arbetsmarknadseffekter-vad-sager-forskningen.pdf

Björnsson, J. K., & Skar, G. B. (2021). *Sensorreliabilitetpå skriftlig eksamen i videregående opplæring*. https://folk.ntnu.no/gustafsk/Bjornsson-Skar-2021-Sensorreliabilitet-pa-skriftlig-eksamen-i-vgo.pdf